

6. Тіхонова Н. Г. Становлення та розвиток взаємозв'язку школи, сім'ї і громадськості у вихованні учнів / Н. Г. Тіхонова // Народна освіта. – 2016. – Вип. 2. – С. 66–72.

7. Токарева Н. М. Психологічні виміри діалогізації сучасного освітнього простору / Н. М. Токарева // Проблеми сучасної психології. – 2018. – Вип. 40. – С. 373 – 384.

8. Філіпчук Г. Освітній аспект державно-громадянського діалогу / Г. Філіпчук // Українознавство. – 2013. – № 1. – С. 170–174.

9. Цина А. Соціальне партнерство як принцип законодавчого та нормативно-правового забезпечення охорони праці в галузі освіти / А. Цина // Витоки педагогічної майстерності. Серія : Педагогічні науки. – 2012. – Вип. 9. – С. 310–315.

10. Шевченко Н. В. Соціальне партнерство в освіті: конфліктний підхід як методологічна орієнтація / Н. В. Шевченко // Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. Сер. : Філософія, філософія права, політологія, соціологія. – 2013. – № 3. – С. 160–168.

ОСНОВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ОСВІТИ НАУКОВОГО СПРЯМУВАННЯ

Довгий С.О., Гальченко М.С.
(Київ, Україна)

У Законі України «Про освіту» спеціалізована освіта наукового спрямування проголошується як відповідь на суспільний запит щодо пошуку і розвитку інтелектуально обдарованих дітей, підготовки їх до діяльності в умовах прогресу інноваційного типу, до життя у суспільстві знань. Стрижнем ідеології цього підходу є ідея переорієнтації освітнього процесу в закладах освіти з механічного заучування учнями певної кількості формального знання, визначеного навчальними програмами і стандартами, на розвиток у них дослідницьких компетентностей, що стануть універсальними пізнавально-креативними інструментами. Це дає можливість гнучко реагувати на актуальні виклики багатьох життєвих суспільних та індивідуальних ситуацій, обґрунтовано передбачати їх розгортання і трансформацію у близькій та віддаленій перспективах. До структури компетентностей такого типу належить низка якісно специфічних здатностей особистості, з-поміж яких варто назвати: здатність до оперативної орієнтаційно-пошукової діяльності під час напрацювання інформаційного базису, необхідного для розв'язання проблеми; здатність особистості до переосмислення отриманої інформації за алгоритмами принципу когнітивної складності; готовність до побудови та розгортання на основі практичної діяльності, продукування інноваційних ідей та їх перевірки за допомогою методів і засобів наукового дослідження; здатність до розроблення альтернативних моделей системного розв'язання проблем і вирішення часткових завдань тощо. Все це зумовлює необхідність упроваджувати та використовувати в освітньому процесі особливі педагогічні технології, що базуються на властивих науці способах пізнання і верифікації здобутої інформації. Особливо це стосується освіти обдарованих дітей, схильних до дослідницької діяльності.

З огляду на зазначене зрозуміло, чому одним із провідних напрямів наукової діяльності Інституту обдарованої дитини НАПН України (далі – Інститут) останніх років є дослідження науково-методичних засад розроблення і

впровадження технологій спеціалізованої освіти наукового спрямування. З 2019 р. в Інституті виконують два прикладні наукові дослідження: «Дидактичні засади навчання інтелектуально обдарованих учнів ліцею» і «Теоретико-методичні засади інтеграції формальної і неформальної освіти обдарованих учнів на основі освітніх програм спеціалізованої освіти наукового спрямування», які безпосередньо спрямовані на розв'язання проблем науково-методичного забезпечення наукової освіти. Згідно з ними передбачено: виокремлення засад конструювання змісту та реалізації середньої спеціалізованої освіти наукового спрямування; обґрунтування вимог до дидактичного забезпечення реалізації спеціалізованого блоку навчального плану наукових ліцеїв; обґрунтування форм організації освітнього процесу в наукових ліцеях; визначення теоретико-методичних засад побудови і реалізації освітніх програм спеціалізованої освіти наукового спрямування для обдарованих учнів гімназій і ліцеїв в умовах інтеграції формальної та неформальної освіти; розроблення навчальних програм для обдарованих учнів гімназій і ліцеїв та запровадження їх в освітянську практику.

У 2020 р. розпочато також прикладне дослідження «Методичні засади інноваційних практик наукової освіти у регіональній мережі Центру ЮНЕСКО «Мала академія наук України» для розроблення концептуальних положень спеціалізованої освіти наукового спрямування на базі Малої академії наук України та підготовки відповідного методичного забезпечення.

Для виконання поставлених у дослідженнях завдань учені Інституту взяли участь у розробленні Стандарту спеціалізованої освіти наукового спрямування, який затверджено наказом МОН України від 16 жовтня 2019 р. № 103. Цей документ визначає: зміст спеціалізованої освіти наукового спрямування, що здобувається на рівнях базової та профільної середньої освіти; загальний обсяг навчального навантаження здобувачів освіти закладів спеціалізованої освіти наукового профілю; додаткові, окрім визначених стандартами загальної середньої освіти, вимоги до компетентностей учнів і результатів їхнього дослідно-орієнтованого навчання.

З метою реалізації необхідних умов здобуття спеціалізованої освіти наукового спрямування відповідно до державного стандарту Інститут подав пропозиції до проекту Положення про науковий ліцей і науковий ліцей-інтернат, передбаченого Планом заходів із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа».

Для забезпечення ефективності науково-дослідних робіт за цією проблематикою Інститут співпрацює з Малою академією наук України (далі – МАН), яка відповідно до своєї місії і статутних завдань забезпечує організацію та координацію науково-дослідницької діяльності учнів, створює умови для їхнього інтелектуального, духовного, творчого розвитку та професійного самовизначення, сприяє нарощуванню наукового потенціалу країни. Відповідно до укладеної угоди ця співпраця здійснюється за науково-організаційним та науково-методичним напрямками, а також передбачає міжнародну діяльність і виконання спільних проектів.

Серед пріоритетних напрямів подальшої співпраці варто виділити такі:

– розробити критерії відбору учнівської молоді для її залучення до наукової та науково-технічної діяльності і створити відповідний інструментарій, який дав

би можливість для ефективного пошуку обдарованих учнів і залучення їх до дослідницької діяльності;

– створити програмні та методичні матеріали для підтримки наукової та науково-технічної діяльності обдарованих учнів через систему спеціалізованих, загальноосвітніх і позашкільних закладів, зокрема Малої академії наук України, як цілісної системи розвитку інтелектуально обдарованих учнів в Україні на засадах поєднання формальної і неформальної освіти;

– налагодити співпрацю Інституту та інших наукових установ НАПН України з Малою академією наук України та урізноманітнити її форми, оскільки в структурі академії є підрозділи, що досліджують проблеми обдарованості і могли б використати потенціал МАН як експериментальний майданчик для упровадження своїх розробок;

– забезпечити ширше представлення і популяризацію результатів спільної діяльності Інституту обдарованої дитини та Малої академії наук України в засобах масової інформації, інтернет-середовищі, соціальних мережах.

ФУНДАМЕНТ ІННОВАЦІЙНИХ РЕФОРМ

Семиноженко В.П.

(Київ, Україна)

Механізми венчурного фінансування є однією з найважливіших складових інноваційної інфраструктури. У більшості країн світу саме венчурні та «посівні» фонди беруть на себе ризики, пов'язані зі створенням інноваційних та наукомістких проектів. В Україні наразі діють понад сто венчурних фондів. але сфера їхньої діяльності – це будівництво й торгівля. отже, ми маємо повернутися до справжнього розуміння венчурних механізмів і застосовувати їх системно – без цього наукові розробки не зможуть дійти до реальної економіки в обсязі, потрібному, аби вона стала на інноваційні рейки. У цьому напрямку вже робляться конкретні кроки. Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України ініціювало створення Українського венчурного фонду та Фонду підтримки малого інноваційного бізнесу.

Розвиток національної венчурної компанії (НВК) здійснюватиметься поетапно. на першому етапі створюється державне підприємство «Національна венчурна компанія», яке підпорядковується Держінформнауки й фінансово підтримує інноваційні проекти шляхом пільгового кредитування, компенсації відсоткових ставок за банківськими кредитами та надання гарантій. на цьому ж етапі слід внести зміни до Податкового кодексу й запровадити фіскальні механізми підтримки виконавців інноваційних проектів. такі зміни потрібні для того, щоб надані державою через національну венчурну компанію кошти не відбирала сама ж держава, стягуючи податки. на першому етапі також необхідно спростити порядок державної реєстрації інноваційних проектів, щоб мінімізувати бюрократичні перепони, та внести зміни до Закону «Про інноваційну діяльність», який наразі передбачає лише кредитування, але не венчурне фінансування.